

KOLOSVÁRI KÖZLÖNY.

Megjelenik e lap hetenkint kétszer „ERDÉLYI MUZEUM” czimű melléklettel.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, valamint vidéken negyedévre 3 ft. félévre 6 ft. pp.
A hirdetések négyszer hasábozott sorának ára 4 kr. pp.

Előfizetni lehet vidéken bérmentesen minden cs. k. postahivatalnál, helyben a kiadónál b. magyarutca 406 sz. a. kihez minden a lap anyagi ügyeit illetők iránt egyedül lehet fordulni. A szerkesztőhöz csak a beltartalmára tartozók intézendők. Nem bérmentes leveleket csak rendes levelezőkől fogadunk el.

Tartalom: Az új világhatalom. Vasut. Tagosítás. Gazdászunk pangása. Kolozsvári hírek. Vidéki levelek: M. Várhely-, Csik-Somlyó- és Tordáról. Nyiltér. Pesti és bécsi hírek. Külföld. Börze. Hirdetési melléklet.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

Az évnegyed végének közeledtével bátorkodunk t. olvasóinkat az előfizetések kora megújítására emlékeztetni, hogy lapjaink megküldésében késedelmet ne szenvedjenek.

Az előfizetési árak maradnak mint eddig:

Helyben házhoz hordva úgy mint vidéken postán küldve:

**negyedévre 3 ftpp.
félévre 6 ftpp.**

Előfizethetni vidéken minden cs. kir. postahivatalnál bérmentesen levélben; helyben a kiadónál b. Magyarutca 406. sz. a. és Stein J. könyvkereskedésében.

Az előfizetési pénzek bérmentve a kiadó-tulajdonoshoz utasítandók.

A növekedő új világhatalom.

iv.

— Eddig csak árnyoldalait mutogattuk ezen sem északi, sem nyugoti, hanem mindenütt jelen való óriásnak, mely a kereszt-ségben már rég megkapta ominosus „plutocratia” nevét a francziáktól, kik között született. Láttuk, hogy minden más hatalmat: monarchiát, respubliát, aristocratiát és democratiát elnyomással — az egész társasági szerkezetet: családát, községet, hazát és egyházat felbomlással, — a társalmi functiókat: földbirtokosságot, iparosságot és kereskedelmet leigázzal fenyeget. Negyvenhat milliard (az europai státusok összes adóssága körülbelül) mint megannyi armadia, áll rendelkezése alatt, nem is említve apróbb mozgó csapatait, melyeket a bankok, vasutak, gőzfűtők és óriás gyártelepek képviselnek, és a határtalan hitelt, mely mint amazokat a gőz, hajtja elő óriási lépteit erkölcsi erejével. Ily szélesen kiterjedt és mindent elborító de mégis szorosan összetartó hatalomnak semmi sem állhat ellene. Erejével csodákat mivel, melyekkel a hajdankor ismeretes hét csodái csak nagyszerűségben mérkőzhetnek és abban, hogy minnyajokat egyaránt határtalan hatalom hajtotta végre; ellenben különböznek abban, hogy

a hajdankor csodái között kevés volt a haszonra való — ámbár bizonyos eszméknek voltak kifejezései —; a mostaniak ellenben mind az emberiség állapotja javítására czéloznak. És éppen ebben állnak az új hatalom fényoldalai. A vasutakat csodálatos tuneliek via- és aquaeductusaikkal együtt csak az őskori monarchiák despotismusa, mely a piramisokat emelte, bírta volna építeni; de a piramisok csak határtalan hatalom jelei voltak, midőn a vasutak a kezdetben egy-séges de később szétágazott emberiség összeolvadásának előkészítő eszközei; az ő világ hatalma is összevegyítette az emberiséget, de csak harcban, mint az egyiptomi, persa, görög és romai monarchiák világszerít hódításai, az új világhatalom békében hatol elő s minden nemzetek önkényt hódolnak meg neki; a természet által emelt vagy közbetett határokat eltörli s mint a földön úgy a népek között is a különbségeket kiegyenlíteni törekszik. De ezen kiegyenlítésnek aligha nem a gyengébbek lesznek áldozatai, kiket eddig jellemző sajátágaikban a természeti határok védettek legsikeresebben. Azonban ily aggodalom még senkit sem nyugtalanít, — hanem az a mindent mobilizáló természete az új hatalomnak szorongató kezd lenni a statusok belügyeinek intézőire nézve is. Mert ha a társadalom minden elemei oly mozgékonyt nyerne, mint a tenger hullámai: miben fog állni a monarchiának is biztossága? Azért már lehet is imitt amott elővigyázati rendszabályokat észrevenni e fenyegető ingatagság ellenében. . . . A porosz kormány nem bocsátotta be országaiba a credit-mobilier czimű bankokat, e munkás apostolait a plutocratiának; a bajor kormány hasonlót tett; a muszka kormány sem látszik a kínáló apostolokat tárt karokkal fogadni; Anglia semmit sem akar tudni rólok, nem szorult rájuk, és már rég gondoskodott ezen ingékonytághoz beharapozása ellen; Austria mind a francia vasutvállalkozók, mind az „ingó hitel” bebocsátása által idegen tőkepénzeket akart a birodalomba csöditeni, hogy az érezt pénz szaporodjék, a bank készpénz-fizetéseit megkezdhesse s a pénzügy egyszer már rendbe jöjjen: de a birodalomban mindenütt a pénz szűküléséről panaszkodnak a francia vállalkozók fellépte óta; az agiot is a béke törölte el és a francziák a börzejáték ügyes kezelése által eddigelé csak a kis tőkepénzek elnyelése-eképp a pénzforgalomnak mind kisebb körbe vonása által tüntették ki teremő erejüket, — és így a czélzott eredmény még csak a jövő postulatumai közé tartozik. Másfelől a negatív rendszabályok mellett positiv töltésekkel is törekednek az árak gátot vetni. A porosz karok és rendek eltörlik az 1848-ban hozott s a földbirtokok minden nemét egyenlítő s kiváltságaitól megfosztó törvényeket, — a nagy földbirtokhoz politikai sőt administratív jogokat is akarnak kapcsolni; a bajor kormány körlevelekben szólítja fel a nemességet a testületi szellem ébrentartására és módokat ajánl, melyek által erősbülését eszközölheti; hogy miképp mentette meg Anglia földbirtokát az elporlástól, földbirtokosait a hatalom elvesztésétől, s miképp őrizte meg a statusban a

conservativ elemet, majd egyszer el fogjuk mondani; Austria is éppen ez irányban igyekszik a rendi képviselőknek bizonyos rendszerét behozni tartományaiban. A plutocratia azalatt diadalmasan halad elő s kivált az austriai nagy birodalomban a pénzforgalom centralisatioja által mind súlyosabban kezd uralmát éreztetni: a hitelt, melyet csak értéknek kellene megérdemelni, monopolizálja s inkább a képzeleti mint valódi vagyonnak ajándékozza, vagy azon esetlegességhez köti: ki van közelebb egy főpénztérhez vagy annak kezelőjéhez. De mi azt hisszük, a hitelhez minden becsületes és értékes embernek joga van, mint a status igazságszolgáltatásához; azt is hisszük, hogy valamint a feudális aristocratia hatalma alól magát emancipálni tudta a világ, éppen úgy és könnyebben fogja tudni magát emancipálni a plutocratia kényurasága alól. Hogy miként történhetik ez, annak fejtegetését más-korra halasztván, most előre is csak azt tartjuk megjegyzendőnek, hogy nem azon erőnek, mely az új világhatalomban rejlik, le-rontása a mi ohajtásunk, hanem annak czélszerűbb elosztása, decentralisatioja.

— A cs. k. mérnökök, kik felsőbb rendelték minden lehető erdélyi vasutvonalakat a helyszínen vizsgálat alá vesznek, miután Arad-Szeben-Brassó között, onnan be a Bodza völgyén Oláhországba, úgy az ojtói szoros, meg M.-Várhely és Kőhalom között minden nevezetesebb pontok barometri-cus méréseit elvégezték, jelenleg éppen vidéktünkön mulatnak s tegnap a Körös és Nádas közti vízválasztót vizsgálták, holnap pedig a Kolozs és Boos közöttin teendik méréseiket. A nevezetes eredmények, mik ezen technikus munkálatokból kiténnék s melyek-be pillantani alkalmunk volt, azonkívül, hogy a kolozsvári terv gyakorlatiasságát és leg-jobb esetben lehetőségét bizonyítják, egy-szersmind a legnagyobb elővigyázatra és meg-gondolásra intik a bécsi és kolozsvári egye-sült társulatot s az alap- és pótlékszűződé-s némely pontjának megváltoztatását teszik sür-getővé. Mindenesetre szükséges lesz, hogy a kolozsvári ötven alapító, az ő képviselői-re kissé szűkös szabott négy választmányi tag megválasztásában arra figyelmezzon, hogy választottjai az ügy fontosságának megfelelőn képesek legyenek.

Az „Östr. Corr.” félhivatalos lap következőleg közli az erdélyi vasut előmunkálati engedélyét: „Az illető magas hatóságok egyetértéséből Tol-dalagi Ferenc grófnak, a Nagyváradtól Kolozsváron és Maros-Várhelyen át Brassóba s egész az ojtói szorosig vezetendő vaspályának elő-munkálataira, az engedély esetleges szárvonalal Károlyfejtérváron át Nagyszebenbe, az 1854 sept. 14-diki vaspálya-engedély-törvény értelmében két évi befejezési határidővel s azon föltételt alát ad-a-tott meg, hogy az előmunkálatok már a Nagy-Várad, Károlyfejtérvár, Szászsebes, Nagy-Szeben, Bras-só, Marosvárhely pontokon is a katonai hatósá-gokkal legszorosab egyetértésben történjenek, hogy a pálya Kolozsvártól Károlyfejtérvárig mindeneset-re a Maros jobb partján vezetessék s az e két pálya elágazási pontjának megállapítása, azon idő-pontig fentartva marad, míg a részletes javaslatok elő nem terjesztetnek.”

* Az apahidi parasztok commassálnak! S kik az apahidi parasztok, kik annyira fel vannak

már világosodva, hogy a tagosítás hasznait át bírják látni? Ejj sok új kalendáriomot, mezei naptárt, gazdasági lapokat és könyveket stb. kellett nekik már begyömböszni, hogy ily magas gazdasági nevetre tudtak már vergődni! Bizony ők egyet sem; eddig még csak nevét sem hallották a tagosításnak; de nem is magyarok, hanem oláhok. S mégis tagosítanak?! A székelyföldön pedig senki? Hagyján, ott is rá kerül a sor. De hogy jöhettek ezen oláhok ez üdvös gondolatra? Ugy hogy a felsőbbseg megengedte minden földbirtokosnak, ugy használni ugarbéli földet, a mint tetszik; ekként tehát indirekte eltörölte az ugar-legelőt. Az apahidiak megszokták volt ugaron legeltetni marháikat, de most az urak földjeiről behajtották a jól megbírtatott Mi tevék legyenek már? kérdezték. Tagosítsatok — felelték nekik. S mi az a tagosítás? kérdezték ismét. Megmagyarázták azt is. Hát aztán, ismét kérdezték, az uraknak szabad lesz-e marháikat a mi tagföldünkre hajtani? Nem. Ugy hát tagosítunk. Rögtön folyamodtak. Jó választ kaptak, s most már dolgozik a mérnök a határon.

Gazdaszatunk pangásának okai.

A „Kolozsvári Közlöny“ 13-ik számában álló „Mezőség“ című czikkem kiegészítésül — mint-hogy feltett kérdésemet: miszerint rajzolt rendeltetésének meg fog-e a Mezőség felkelhetni? a jelen viszonyok alapján tagadóiag oldottam meg, s a pozitív eredmény kikizárhatóságához csak egy igénytelen indítvánnyal járultam — megengedi t szerkesztő ur következő észlelődeseket fűzni össze, s egyszerűságra kiterjeszteni az egész ország gazdaszatára.

Az emberi-egyéni mint társadalmi bajok körüli tájékozások iránypontjai logikai renddel: az okoknak először önmagunkban, másodsor magunkon kívül keresése. Csak ha e két nézponton át vizsgáltuk meg a bajokat — józan eszünk felügyelete alatt, nehogy önmagunkból, vagy csüggettségéből egyiknek okozatait, a másiknak rojtok fel — jutottunk azok tökéletes ismeretére, s ebből a rajtok segíthetési iránti következtések gondolkodására. Ez elvezetése alatt, a nézpontok logikai rendet semmi körülmények között fel nem cserélve, önállóság fejlik ki magunkban, s megtörik e tömör erkölcsi sziklán, minden magunkon kívül jöhető kedvezőtlen körülmények romboló hatalma; mert az érett gondolkodás szüleménye: tévés. „Ha magunkat el nem hagyjuk, Isten sem hagy el!“ Ez a korunk, lelki fűsséggel, tetterővel bíró jelesbjeink tollvonásaiból kifolyó azon hatalmas eszme, mely a Hunyadiak korában a kard éléről ragyogott le. A társadalmi életben miként a természetben, a nehéz idők fejlik a tenyészet élet-revalóságát. Tanuljuk a „hatás és visszahatás“ törvényeit, Isten folyó beszédéből: a természetből... Közöttünk és az idő között a fejlődés processusa foly... és meg nem akadhat, ha minem kényszerítjük időntalan kinővésekre!

Engedelmet az felvont okoskodásért. Ez elv körülírása nekünk szükséges minden kérdésünk fejtegetésénél — és oly szép, hogy mellette könnyen elhaladni nem lehet.

Gazdaszati tekintetben különválasztva a földmivelő osztályt, a kereskedési üzlet és ipar embe-reitől — gazdaszatunk pangására vonatkozólag a bajok okait — multkori czikkemben — öm-magunkban részben kikerestem, részben következőleg állítom össze:

Intelligentiánk legnagyobb részének figyelme, még mindazon régi működési téren tévedez, melyről napról napra megfoghatóbban leszorult, — s nem irányul az egyetlenné, mely tágabb s függetlenebb kinézésű reá nézve. A gazdaság új követelményeit csak annyiban fogantatosítja, mennyiben — a régi kerékvágásba vissza nem tolhatva üzletét — önként dől az, idővesztető dőcögések közt, járhatóbb irányba. A körömrre égett szükség, az ily módon fölmerült irányt, idővesztés s botlásokkal járó kísérletek tárgyává teszi, a szükséglet megelőzőleg, előrelátó gondolkodás nem tájékozván biztosít. Még csaknem mindenütt a régi gazdálkodási rendszer csorult factoraival találkozunk el-annyira, hogy ha az elszegényedéstől megváltó tagosítás amugy nesztelenül betoppanna, zavarba jönnek — mint váratlan események megrohanásával szokott történni — örvendének, ujjongatnának, toasztokkal, nagy szavakkal innepelnék meg, a szerint, mint eszmékké szókás tenni; de mint ténny fogadni illik: az alkalmazás rogtón munkába vételével — nem tudnók. Mámorunkból fejlődnek ki lassan-lassan az öntudatosság, amugy zavarosan, tüpenkedéssel, nélkülözések közt, — s káros időmulasztások s erélyt szibbasztó kísérletek nyomán eszközöltetnek a kivétel.

Készüljünk uraim ez ajtó előtt álló nagy változásra mint a váltó gazdaságok s vetett rétek létrehozásával. A kormány intézkedése, mely az ugarokból felfogásokat szabadságunkba enged, ezt nekünk kivihetővé teszi, s az országban itt ott már virágzó új gazdasági rendszerek, gyakorlati példáként állanak előttünk. Most

van ideje a kísérleteknek; mert ha nem sikerül is valami kezdeményünk, kicsiben kicsit lehet vesztetni, s ez által is a vesztést értékben meghaladót tanulunk, megismervén a kis mintáuzleten, a nagy reform botlasköveit.

Tizedik faluban ha lát az ember egy-egy kis lucernást. Mit csinálna a nagy többség marháival, ha a tagosítás hirtelenében kiszorítja az ugarlegelőről? Bizony megrovást érdemlő ennyire sem gondolni! És tanuljunk uraim! irodalmunk elég gazdag már e téren, a civilizált világ minden gazdasági teoriáit ki lehet meríteni.

Helyén találok itt tisztelt olvasóim figyelmét a K. K. 15 és 16-dik számaiban álló „gazdasági gépészetünk“ tárgyzó jeles és jóakaratu értekezése visszavezeteni egyik legkitartóbb szorgalmu s irányát adó gazdánk Tisza László urnak. A munkákész hiányának segédszere a géphasználatban rejlik. Hogy hegyes vidékeken is észszerűen használhatni bizonyos gépeket, — meggyőző róla tisztelt értekező ur virágzó csáni váltó-gazdasága. Kisebbsz pénzével bíró gazdáinknak az ismertetett gépekből különösen és sürögösen ajálható a magyar óvári kapáló és r. szécsi töltőgető ekék liniator nyomán használása törökbuza mivélésre. Az egész apparatus Rajkánál 85 pfiba kerül, s egy lóerővel sokat és tökéletesen jól végez.

Az intelligentiánkra vonatkozó magunkban kereshető más ok: közönbösség és figyelmetlenség érdekei felfogása — és a kormány intézmények kedvezményeinek felhasználása körül.

A koresoma jogban már csak a közép birtokos osztály is biztos alapját bírná évenkénti adós közteher-kiadásainak, ha jótalan bitorlásoktól megóvni törekednék; most e jog, legfőbb helyeken mit sem hajt, mert mindenki külön-külön gyakorolja jog engedí bitorlatni, mely körülményből meggátolhatatlan visszaélések s dugruskodások történnek, melyek a jogosítottak károsodásain kívül a demoralisatit is hatalmason elősegítik. — Egyesítjük uraim a külön jogokat egy közösbe, jövedelmeztesük haszonbérileg, s osztokozzunk rajta birtokaránylag. Ez az igazság követelése, és a jog megvédhetésének egyetlen föltétele.

A status szerkezet alapelve szerint minden állami birtokra nehézkes terheket, birtokaránylag kell hordozni; s e szerint a régi birtokos osztálynak, jóval többet, mint az újjon birtokossághoz jutottak. E kötelezettségnek jog felel meg: birtokaránylag használása a köz- mint ugarlegelőnek.

Az 1854-ik évi 162. számú császári nyiltparancs — mely a királyi haszonvételekről is szól — igazságot szolgáltat e kérdésre nézve. Ennek alapján — ha az urbéri t. székek még fel nem állítatása okáért, netalan a közlegelő nem szabályozhatóknak is még most; de igen a nyomásos legelő a nyit parancs 38. §-sa határozott szavai szerint. Hát az erdőbeni legeltetésért, hányadik helység birtokossága kap valami jövedelmet, elég szigorú erdőszeti szabályaink mellett is? Túlterheltsége ez osztálynak nagy mértékben alapszik érdekei iránti közönbösségen.

Legelő elkülönözése uraim, mihelyt lehetősé lesz, s szabályozása az ugarbelinek! hogy feleslegeiteket, legalább adója meghozásáig, jövedelmeztessek, — s a tagosítást ez által is közelébb jövőbe hozhassátok. Es erdeitek fontosságát fogjátok fel valahára! *)

Nem szabad nekünk a nemzet becsületét a legrombóbb vihárak között is híven megőrzött birtokos osztály, a körülmények sulya alatt megfoghatokni akaratában és tehetségben; mert régi támaszaid kidőltek, s a birtokviszonyaidat helyreütni hivatott nagy reform kivitelében, régi gondatlanságod keserű büntetéséül, még csak hitelbank sem fog támogatni. (vége köv.)

KOLOZSVÁRI HÍREK.

— Városunk lakosainak tájékoztatásul közlendőnek tartjuk, miszerint Ö. cs. kir. Felsége Erzsébet Császárné szüleinek híreinek vételével ágyuk fognak megdörögni, még pedig ha herceg születik 101, ha hercegnő 21, ha két herceg 202, ha egy herceg és egy hercegnő 122, végre ha két hercegnő születik 42 ágy fog elsütni. E jeladás után azonnal isteni tisztelt tartatik.

*) Az erdők iránt, ha nem eszálkózzunk, szabályozó rendeleteket adott ki a magas kormány, melyeket tán senki sem tart meg. A legjobb rendletek nem érnek semmit, ha végre nem hajtják. Az erdők, ha nagyanyosok is, kövagyoknak tekinthetők, mert jókarban állásuktól függ sok részben az ország jelen és jövőd jólléte, azért is a kormányok különös figyelmét érdemlik, mert a magánosok soha sem fogják fel ez ügyet azon szempontból, melyből kellene. A tárgy elég fontos, hogy tüzetesen szóljunk róla, mihelyt a hely és idő engedi. Szerk.

— Az elmúlt vasárnap a városon kívül Szamosfalva felé az itt állomásozó összes cs. k. katonaság fölött kormányzó herceg ö magassága szemlét tartott, melynek ünnepélyességét a szabadban tartott tábori mise emelte.

— Ö magassága herceg kormányzónk itt mulatása idejét hivatalos működésnek szenteli. Megérkezése első napjaiban testületenként fogadta a tisztelgeseket. Most folytatolag egyes kérelmezőknek nyitja meg ajtaját és egyhangulag magasztalják szívélyes nyájasságát. Vasárnap Mertens tábornok ur fűnyes estélyében vett részt, hol a bájos háziasszony gróf Forgách Mária ö nagysága magyaros vendégzeretettel fogadta magas vendégét. Daczára az esőző időnek a Nugent ezred zenekara válogatott zenedarabokkal tisztelgett.

— Ö cs. kir. apostoli Felsége uzoni Beldi Gergelyt cs. kir. kamarássá méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

— Egy új irodalmi vállalatról értesítjük olvasóinkat, különösen a két Magyarhon lelkes hőlgyeit. Szabó Richárd és Balázs Sándor a jövő új évre a lehető legpompásabb kiállítással és leggazdagabb tartalommal „Erdélyi Múzeum“ czim alatt almanachot szándékoznak kiadni, melynek tisztja jövedelme felében az erdélyi múzeum javára leszen szentelve. A vállalkozók reménylik, hogy a két magyar haza íróinak szellemi közremunkálásával, és a t. cz. közönség pártolásával nem csak a szent czélnak szolgálhatnak, hanem oly emlékkönyvet adhatnak, mely a magyar irodalom díszét fogja emelni.

— Az oláh kormány a tervezett vasutvonalak közül azon pályának adta az elsősegét, mely a kolozsvár-brassói pályáival közvetlenül kapcsolatba jöhet, s erre az engedélyt már az illető társulatnak kiadta. E vonal Brassóttól a salinaí sóbányákon keresztül Plojesti felé megy Bukarestbe.

— Mint halljuk, oláhországi szomszédaink ez évben szokott fűrdői látogatásaitak igen gyéren teszik. Előpatakon eddigelé kevesen vannak, minek okát a folyamatban lévő szervezés- és a fejedelmi szék betöltését illető kérdés végleges eldöntésében keresik.

— Folyó hó 21-én Mátéfi József Kolozsvár nyugalmazott főbírája s az unitaria egyháznak huzamos ideig volt gondnoka élete 72-ik évében meghalt. Nyugodjon békével!

— Figyelmeltetjük a hazai művészet és irodalom barátait Züllich Rudolf szobrász magyar háznákia által készített mellszobrára felejtetetlen költőnk Vörösmartynak. E mellszobor fémöntvényből készült. Egy láb magas. Ára 18 pft. A megrendelések lakására: Pest Lipótutca 14 sz. intézendők.

* Herceg Schwarzenberg kormányzó ur ö magassága jövő szombatnak reggel indul innen fel Bécsbe, Biasini Domokos gyors lovaival.

A Magyar Sajtó szerkesztőjét mi eddig legálabb nagyon ügyes embernek tartottuk, — és haragjait bár csak négy hétig lesz vala még képes begyében tartani, valóban senkinek eszébe nem jut azt hinni, hogy az Erdélyi Múzeum nyílt postája a M. Sajtó segédszerkesztőjéhez, a hivatalos oda miatt, szűli Török urnak ismét és ismét megújuló dühös kitérésait (lásd a M. Sajtó jun. 18-ki számát), melyek ha bár nem ügyesek is, de elégé hasonlítanak a spanyolországi arenákban veres kendővel felbőszített bicornisíhoz, hogy e téren illő megvetéssel forduljunk el tőlök. Ha ily állapotjában Török ur arról beszél, hogy vesztünkét érezzük, mert egy újabb ámitásról *) leluhtuk az alarcot, akkor fogadni mernénk, keze az orrán volt. Egyébiránt a ki utóján nevet, legjobban nevet, sieur Jean!

Vidéki levelezés.

Maros-Vasárhely, jun. 21.

Kürtköröztes képtárból (Panorama) jöyünk. Tulajdonosnője a magas nemességet, cs. k. katonaságot s érdemes közönséget pártfogására figyelmezteti, mivel ő (a tulajdonosnő) árva leány (körülbelül a legjobb korban 50 s 60 közt) létre jobb kezét nem használhatja. Az optikai képeken az idő foga látszik, annyiban mégis különböznek az itten megfordultaktól, hogy a néző egy — minden ügy mellé alkalmazott — zsinórjatek segítségével a látványt tetszése szerint akár éjjeli, akár nappali világítással szeme elébe varázsolhatja.

A szinleget csata — melyről említett tevének — minden szerencsétlenség nélkül 17-én s 18-án ment végbe. Egész karavan zarándokolt ki a városból a küzdőterre. Urak, hölgyek, lóháton, per pedes apostolorum, hintón, lőcsőn, koberes, echos szekeren, taligával, étellel itallal stb. Láttuk, miként néhány nap forróság ellen védni akarván magukat, kabátjokat egészen állig begombolták csak is

*) Biztosíthatjuk a M. Sajtó szerkesztőjét, meglehetősen hitelti forrás után, miszerint három rőfös dicsmázolást a néhai b. Sindról, ennek sem fia, sem semmi nemzetsége nem olvasta, valamint a mi rövid helyreigazitunkat sem.

azért, hogy a legélesebb szemeknek se sikerülhessen ingetlenségüket kifürkészni, e tekintetben csak a haytli császár udvaroncainak dívatát követni o-hajtván.

Gyönyörűséges látvány volt, midőn a jelenlévő hölgyek a legnagyeobb ágyu s apró fegyvertűz közepette meg sem szepptentek, sőt még akkor sem mozzantak, midőn az általok távesövezett rohanó csapatok a magaslatokat védő ellent hátrálásra kényyszeríték.

Herczeg kormányzó ur ő magassága 19-kén délben Kolozsvár felé vevé útját, miután városunkban egy egész hétig mulatni méltóztatott.

Ugyanaz nap frankfurti? színésző Buchenau k. a zenészeti s szavalati estélyt hirdetett. Az értesítvény Eduard s Kunigunde forma élvezetekkel kecsgette a közönséget. Igérve volt: 1) Harmonia. 2) Költemény Saphirtól. 3) Harmonia. 4) Költemény Saphirtól. 5) Harmonia. 6) Költemény Saphirtól.

Ily érdekes jelentés roppant közönségbeni hiányt csodított az Apolló-ba. Voltunk összevissza tizenketten, ha a jegyszédőt, ingyenjegyeket, s claqueureket a tuezetbe beletudjuk. Vártunk, vártunk fél tízig, endlich jött egy ur, ki a kisasszony nevében, tudtára adá mindenkinek, hogy az előadásból „nix wird,” mert az activa nem fedezi a passivát; hát mi tehetünk arról? Haza kotródtunk, pénzünket pedig megtartották, elég ha három hosszú legényért — így nevezik itt a 10-pkros bankjegyet — egy „Eintrittskarte-t” (zur musikalisch declamatorischen Soirée von Sophie Buchenau) adtak; hol s mikor fogjuk hallani a kelet felé nyomuló német színészet eme előharcosnőjét, azt majd megírjuk, mikor a teutoburgi bukós ligetekbeni druidessék szellemei megsugandják. Erre kevés reményünk van, minthogy a megérkezett magyar színésztársulat már ma — kezdi meg előadásait.

Udvarhelyi levelező társunk satisfactiójára mi is vágunk egy epigrammot az Iris-re, nesze:

„An der lieben Iris

Das Beste 's Papier ist 's

Magyar kadenciánk erre nincsen, különben a ki nem érti, majd kap valakit a ki megmagyarázza. N á p r á d i.

Csik-Somlyó, június 15.

Tisztelt szerkesztő ur! Tíz hét óta örvend fenállásnak kis honunk örömeire becses „Közönye” s még egy árva betűt sem olvasék Csikről annak hasábjain. Annýira ohajtánk birni egy nyilvános lapot, mint íteret, melyen a nemzet testének állapotját vizsgálva egészszégen örvendjünk a betegségében czélszerű gyógyszeréről gondoskodjunk. Oly tiszta hazafiai örömmel üdvözölök annak születését, s ime, miután Isten nyelvet adott, nem beszélünk vele, csak magunkban suttogunk, nehogy testvéreink túl a nagy erdőn megtudják hogy élünk s haza jöjjenek osztolni. Messze vagyunk igaz a szívtől s főtől, de hisz az ereken hozzánk is csak elfolydogál a vér s elszáll a gondolat. Elég a panasz. Egy pár sort állapotunkról szerkesztő ur engedelmével. Hol is kezdjem? legjobb lesz az iskolán. Itt legelőbb is népünk becsületére s előhaladására kiemelőleg megjegyzem, hogy mióta gymnasiumunk Csik-Somlyón fenáll, soha sem örvendett a tanulók oly nagy számának, mint jelenben, midőn 250 felé látogatják azt. Mintha a szükségek, terhek szaporodása nevelte volna a szülők áldozatkészségét, érezni kezdjük általán, hogy a mostoha idők meggyöngyítették anyagi állásunkban, szereztünk bár egy darabka kincset a szellemi téren; ideje is már tudnunk, hogy jobb nekünk, üdvösebb a honnak, ha az egy pár vékás siculica hareditások helyett jó nevelést s szellemi kincseket hagyunk hátra gyermekeinknek. Mint iskoláinkat s általában a nevelést legszorosabban érdeklő s arra legbefolyásosabb eseményről, emlékeznem kell itt nagyságos és főtiszt. iskolai tanácsos dr. Fesztl Károly urnak itteni hivatalos járásáról. Nevezetes jelenség ez, melynek haszna kiszámíthatatlan a jövőre. Bejárta a derék iskolai tanácsos ur Csik, Gyergyó és Kászonnak majd minden falvait, s az illető egyházi személyek s községi előjárók jelenlétében szoros szemügyre vevé az iskolai épületeket, rendelkezett, hogy azok mindenütt czélznak megfelelő állapotba helyezettessenek, vagy ujak és pedig kőből építtessenek s minden az iskolához megkívántot szükségletekkel elláttassanak, — szigoruan meghagyta, hogy minden iskolaképes fiú és leány-gyermek iskolába járásra köteleztessék; — intézkedett mindenütt a vasárnapi iskolának megnyitására; gondoskodott fa-iskola felállításáról, hol a gyermekek a fametszés, oltás- és tisztításban czélszerű oktatást nyerjenek, s megrendelte, hogy e végre alkalmas telek vásároltassék az iskola közelében; bizottmányt nevezett ki a községelőjárók tagjai közül s köteleességgé tette az iskola gyakori látogatását, minden két hében érkezeléet tartsanak az illető lelkes elnökele alatt az iskola ügyeiről s az azokról vezetett jegyzőkönyveket felsőbb helyre terjesztessék. Ily uton lehet aztán remélnünk, hogy czélszerű előkészültégi ifjakat

nyernek a nagyobb iskolák, ily alapokon termendi meg a népnevelés kívánt gyümölcsseit, csak kártó honfias buzgalom az illetéktől s a siker nem fog elmaradni. A somlyói négy osztályu gymnasiumban f. hó 6-ik 7-ik és 9-kén végezete iskolai tanácsos ur hivatalos vizsgálatát, megjelenéven mindenik tanórán s kihallgatva a tanárok előadását tárgyaikból. De fellehetett ismerni a tudományok minden ágáiban jártasságát, othonosságát, méjj bölcseséget s ritka tanmodorát, tapintatát; hálásan kell elismernünk, hogy e terhes és fontos ügy oly avatott kezekbe tétetett le, melyektől e hon gyermekei magának bizton szebb jövőt ígérhet s melyre ily irányt adó vezetés mellett bátran számíthat is. Kísérje a szülők, gyermekek s mindnyájunk áldása a legszentebb ügyben fáradozó tanácsos urat minden léptein, mert hiszszük azokon mindenütt nemzetünknek egy-egy üdvöforrása fakad fel — Nem mellőzhetem el itt azon mindnyájunktól osztott szerény ohajtsunkat kifejezni, vajha iskolánk teljes gymnasiummá alakíttatnék át, reméljük, hogy nagyméltóságu püspök urunk, ki, ez egy valószínű és alku kerülnekn számos ifjuságu iskoláját különös figyelmére méltatni kegyeskedett, magas gondjai között ezen ohajtsunk teljesedését is munkába venni méltóztatandik. De most összevonom a vitorlákat, netalán szükségesbbek rövására nagy tért foglaljak. Társas életünk, az irodalmi viszonyainkról s más figyelmet érdéklő dolgokról szerkesztő ur engedelméből, más alkalommal. *)

A. K.

Torda jun. 22.

Hogy Kolozsvár tekintete kisvárosias, vagy olyan valami, mi faluszerűt árul el, — ha benne nem is mint falun, de mellette terüinek el költői csoportokban a legszebb mezők, erdők, legelésnek kolompok gulyák sat. s mind az meg van, mi változatossága által a falusi regényességet előidézi, — azon ugy hiszem senki sem kételkedik; még is jótékonyan hat bár napokra föléserelni az ottlétet kevésbé zajos ugynevezett idylli falusi élettel; mondhatnók monoton az a kolozsvári élet most, mert minden van ott, s éppen az minek kellene lenni, mozgékonyaság, zaj nincsen, — mi nélkül a társas élet mit se ér.

Ha Erdély szépségeiről akarunk szólni (most nem a nőket értem) és Kolozsvárról kiindulni, természetesen a feleki hegynek kell mennünk; az én utam is erre vezetett. Az utazás a legszebb helyek mellett is csak ugy szép, ha kalandszerű, ha regényesség van benne, de fájdalom, enyímben ilyes-mik nem voltak, és nem is várhatni tőlem, tehát a szép helyeket is említetlen kell hagynom; különösen mikor a kocsi döcögésétől még gondolatkunkba merülni sem engedtetünk. Azt mondam döcög, igen, ha valaki a vasut kényelmét és ezek fölött czélszerűségeit és nagy hasznát nem ismeri, vagy éppen nem akarja — mert ilyen emberek is élnek még — utazzék miként én Kolozsvárról Tordáig, a feleki rosz uton még rosszabb lovakkal löcsös kocsin, a vasutnak minden előnyéről meg fog győződni. Ha vasuton utazunk, rendesen a társaságokat megszoktuk említeni, hogy egyik itt meg itt ezen vagyonban ismerkedett meg szíve bálványával, — míg a másik azon panaszodik, hogy minő műveletlen társaságban volt kénytelen utazni, lovas kocsin utakról ily leírások nem szoktak lenni, én csak annyit említek meg: egyik utitársam utitáskámát butordarabnak nézte, ebből képzeltetni menyire kedves lehetett társaságokban utazni, — a többiek is csakugyan ilyenek voltak. — És ezt még egy unalmas valamivel kellett megelőzönnöm. Minő boszantó a várakozás, mindenki tudhatja, nekem ilyen szerencsétlen helyzetbe kellett jutnom; míg ezt tettem t. i. bírka türelemmel vártam az én szerkessem fakó lova csengettyűje kondulását, indulandó nem éppen a nagy csatára, hanem a feleki hegyre, mit kelle látnom, a tizenkilenczedik század másod felében? Egy majd három öl magasságu embert, — valami madárijesztőnek könnyen beillett — ha magyar öltözetben nem lett volna — trombitával hiva a közönséget a kutyakomediára, tódult az ember, minő tömeget csak temetésen és ingyen-mulatságon látni; ez történt Kolozsváron a marhapiaczon; hogy nem nevetésre, hanem számalomra méltó, természetes. Világosodás mikor jön el a te országod!!!

S ha ezután még hangyaként mozogva haladunk, azon lehetne bámulni, ha nem kiáltanánk föl: vasut mikor lesz itthon nálunk!!!

A Kolozsvártól tordáig vívó utótlalig egy nevedt órányira van magánosan elhagyatva embe-rektől, történet- és régiség-buvároktól — mint kies hazánk sok más regényes pontja — az ugynevezett „Koppándi hasadék” Torda Koppánd és Túr között, kicsinben igen sokat hasonlít a „Tordai hasadékhoz,” s mert nem régiben bizonyos szomszéd-falusi ember ott régi pözeget talált, mondják rommai maradvány; nem lenne czélszerűtlen ahozért

egyéniségeknek meglátogatni. Gyakran a legszebb ibolya rejtett helyen terem.

Sok levelező szóltott róla, de azért én is csak elmondom; rosz bizony Tordán a kövezet; pedig én Tordát mindig mint Kolozsvár elővárosát tekintettem, különben is Torda egyike a legtöbb utazó által látogatott városoknak hazánkban; megérdemlené a jó kövezetet. „Ha Kolozsvárnak gyenge van, nekünk miért lenne jobb?” mondaná egy némely. De hát mit valami nálunknál nagyobb elkövet, szükség nekünk utánózni ha rosz? lehetne azon segíteni csak akarjunk; ha Tordának jobb köveze, világítása, és a sósfürdőben kényelemmel ellátott szobák, jó étterem — az alagutról nem szölok mi rövidebbé tenné a fürdőtől a városig az utat, mert az készülöben van — volna, és chez a csinos szinkörben — mit derék szinagazgató t. Gyulai ur rögtönözött, s csak is percek alatt a legszebb helyiséggé változtatott, — nyaranta színészetet biztositanának, a legkeresettebb város válhatnék, és ugy hiszem mivelődésére, csinosodására hatályos súlyláv bírna.

Június 12-kén megnyílt a szinkör a nagyhid melletti berekben „Huszár csiny”-el; következése annyi volt már is, hogy meghatározoták állandó szinkört állítani; de ha már ezt teszik, azon gyönyörű helyet rendezetlen ne hagyják, a természet mindennel, mi egy sétárat széppé lehetőségre szükséges ellátta, ha az utakat rendezik, mi sem kell, hogy a legszebb sétátér váljék belőle. Az Aranyos partján a kies vidéket elnézni, a Keresztes mezőt, festői csoportozatokban álló berkeket, a legérzékletlenebb embert is ábrándos gondolatokba ragadja.

De most annyi kényerszükség van, hogy azokat bírni bár fedezni, hogy lehessen olyasvalamire pénzt adni ki, mi nem hajt hasznát? Ennek igazságát akárki átláthatja, de azért a tordai sétatér a jövő tavaszon igen szép lehet; vegyenek példát a világtól távol eső zajtalan kis Zilahról, rendezzenek műkedvelői előadásokat, és ez bizonyosan fogna annyit jövedelmezni, hogy még fen is maradhasson, mit aztán más közözzel szükségére fordíthassanak, hetenkénti egy előadással; hogy mily sok haszna lehet nem is említem, hogy Torda mivelődésére minő befolyással volna, annak jótékonyaságát mindenki elismerheti; aztán majd ha azon szép honleányaink — mert meg kell vallani Tordának sok lelkes leánya van — és lelkes ifjaink, kik egy pár órát szeretelendnek, minő boldogító öntudattal mondhatják majd el, ha gyermekeiket először kiviszik a sétatérre: nézzétek én is játszottam, én is segítettom ennek létesítésében... minő mennyei érzés! minő jutalom...

Aztán mennyi közszükséget elégíthetnek ki a nélkül, hogy a nagy terüh nyomása alatt keroskadna valaki; jó kövezet, világítás létesíthetnének; a már csirájában lévő népiskola, kisedővódó, társalkodó és női olvasó-egylet sat. virágzhatásnak indulhatnának, (lehetlen ez utóbbi említetlen hagynom, oly szépen fejlődik, és lehetlen meg nem említni annak gondos öreit és ápolóit, a minden jobban megkezdő és közigyeget iránt mindig buzdítólag tevékeny ref. lelkes M-t és családját) még ezeken kívül minő áldásos haszna volna a működő és hallgató egyénekre, lapokat lehetne betölteni vele. — Oh amának ne higgyétek, ebben mi veszélyes sincs, de igen is sokszor van, ha elzárjátok szobáitok rejtett zugába fiatal lányokat, mert a fiatal kebel hasonlő a Vezúvhoz, ha kemény akadály áll útjába — egyszer kitör, és ki fogja tudni megállítani? senki! és ki lesz oka, ha szerencsétlenül lesznek? ha a világ gunyja miatt megtörik becsületpaizsok?... ti magatok jó anyák! míg ha csendesen engeditek vágyaikat mintegy támogatva teljesülni, a legkisebb veszélytől óva lesznek.

Mi a társas élet színészet nélkül? különösen nekünk magyaroknak?... lassu emészto halál; a színészet ütere a nemzetnek mit ha megszűnünk ápolni, és a miveletlenség lethargiájába engedjük hullni magunkat, és éppen mi magyarok, kiknek nemzetiségünk, mindenünk a színészet, a sorvasztó láz igen könnyen sirba vihet, és akkor késő lesz még az utolsó vonaglász rugásait is megtenni. — Tordán még egy pár napig vannak a kolozsvári nemzeti színház tagjai; mikor színészetről szölokunk, a közönséget sem hagyhatjuk el; szölokunk előbb a tordai közönségről; mostanában jól viseli magát, mennyire töle telik pártolja, de eleinte megtetszett rajta, hogy Kolozsvárhoz közel van, míg csakugyan ébredezni kezdett a mákonyos álomból, mit ugylátszik majd az egész kolozsvári közönség a legnagyobb adagban bevett; — mindkét helyütt tisztelet a kivételeknek. A másik t. i. a szini testület mindent megtön töle kitelhető pontossággal, nem mondom, hogy tökéletes volt; de ezt ugyan hol kívánhatják?... Köszönet a derék igazgatónak, ki a legujabb és legjobb szindarabokkal kívánt élvezetes estéket szerezni a közönségnek, különös figyelemmel az eredeti színművekre. Nem sorolom el a játékréndet, mert hisz azokról egy tordai levél közölte, miből kitűnik, hogy levelező ur kissé figyelmetlen; azt értem, hogy elbírunk feledni valami csekélységet, de hogy egy említésre méltó és mindenestre jó színművet, és éppen az igazgató, legjele-

*) Szívesen fogadjuk, sőt kérjük önt, rendesen tudósítani ama jó, romlatlan lelki csiki nép életnyilatkozatáról. Minden olvasónk velünk együtt hálás leand érte ön iránt. Szerk.

sebb színészünk Gyulai játélmjátékát „Ügyvédek”-
et csak úgy említetlen hagyja, ezt már nem értem.
(Vége köv.) F. E.

N y i l t t é r .

D ó z s a D. urtól következő levelet veszszük:

Egy kis magyarázat. A mint hiteles helyről értesülök, némelyek az idei május 4-diki Magyar Sajtóban „Post nubila Phoebus” című cikkem ama tételéből, hogy a nemes gróf (Mikó Imre) által feltett alapindítvány értelmében előre is mint másodrangú alapító, nyilvánosan ajánlkozom ama szent ügy (az erdélyi muzeum egylet) zászlója alá eme tételből mondom, azt magyarázták ki, mintha én azt arrogálnám, hogy a muzeum második alapítója volnék, első alapítóként lévén a gróf Kemények sat.

Ily szerénységre képzeltetem magam irányában úgy hiszem, egész írói pályám alatt soha senkit sem jogosítottam fel, s csodálatos, hogy éppen azon cikkem, melyben egy fényes honfi erény előtt élttem legmélyebben meghajoltam, adhatott okot ily ferde magyarázatra, mely nem is lehetett egyéb, mint becsületes tárgyismeret eredménye.

Felmagyarázóm kedvéért ide írom az „Erdélyi Muzeum” című hetilap idei második számából gróf Mikó Imre ur azon indítványát, melynek értelmében magamot másodrangú alapítóként felajánlottam.

„Allitsunk erdélyi muzeum-egyletet, így ír a nemes gróf... melynek az alkotandó szabályok értelmében mindenki tagja lehessen, még pedig a ki 500 pftot meghaladó muzeumi tárgyat ajándékoz (minők sat.) első rangú vagy igazgató-alapító, ki 100 pftot készpénzzel fizet le, vagy arról magát és örököseit kötelező írást ad, másodrangú alapító sat.”

Kérlek most mindenkit, ki a magyar szót érti, midőn én másodrangú alapítóként ezen indítvány értelmében ajánlkozom, magyarázhatja-e valaki nyilatkozatomat egyébre, mint arra, miszerint én nyilvánosan száz ezüst forintot a muzeum-egylet gyarapítására felajánlok?

Ismételtem, soha sem magány, sem közéletben nem adtam senkinek okot arra, hogy arrogantiával vagy szerénységgel vádolhasson.

Makfalván 1856 jun. 12-én

D ó z s a D a n i e l s . k .

Pest. Albert főherceg kormányzó ur ő cs. fensége tengeri fürdő használása végett kéthónapi szabadságidőre elutazott, és a főkörmány ügyleteinek vezetését ő császári fenségének adlusa gróf Haller altm. ő excell. vette át. (B. H.)

— Ő cs. kir. apost. Felsége legmagasb határozata szerint a Magyarország, Szerb-vajdaság és temesi Bánság részére izraelita iskolák alapítványul följánlott egy millió forintból segény siket-néma izraelita gyermekek részére 20 alapítványi hely egyenként 200 ftal fordítandó.

— Nem régebben szó volt a magyar testőrség visszaállításáról. Hitelt érdemlő értesülés nyomán ő csász. kir. apostoli fensége a magyar testőrséget, mely az ország jelenlegi pénzügyait igen terhelné, nem szándékozik visszaállítani.

— A gyümölcsenyésztés érdekében nem lehet eléggé magasztalni ama felsőbb rendeletet, mely szerint a végvidékeken házassodni akaró katonák csak úgy nyerne engedélyt, ha mind a vőlegény mind a menyasszony bizonyos számú gyümölcsfát tudnak az illető bizottmánynak fölmutatni, melyet eljegyzésük évében ültettek.

— A pesti izraelita község vasból készített imaházat, mely összesen 4900 mázsát fog nyomni. Ez érdekes iparmű főherceg Albert cs. kir. ő fensége szileziai ustroni vasgyárában készül s befejezéséhez közel van.

— Nagy figyelmet gerjeszt Pestben bizonyos Spencer nevű angol, ki a híres Spencer lordok i vadéka s roppant örökségéről lemondva katolikus hitre tért, jelenleg a passionista nevű szerzetesrend főnöke, s abban fáradozik, hogy világszerte a katolikusokat hazája megtéréséért imádkozásra bírja.

— Magyarországon leánytanítók képzésére nem sokára két intézet fog fölállítani: az erre vonatkozó terv az illető helyre már fölterjesztett.

Bécs. Erzsébet cs. kir. főhercegnő ő fensége kisdédenek keresztelése Selovizban jun. 12-én a legünnepélyesebb szertartások közt ment végbe. A keresztzülők tisztét Ő cs. kir. apostoli Felsége Albrecht cs. kir. főherceg által képviselve, és Hildegard cs. kir. főhercegnő méltóztattak elvállalni. A kisdéd főherceg Frigyes, Maria, Albert, Vilmos, Károly neveket kapott a sz. keresztsgben, melyet brüni püspök gr. Schaffgotsche ő excl. végezett.

— A Párisban megjelenő „Reveu philosophique et religieuse” folyóirat a cs. kir. birodalom területén betiltatott.

— A püspöki értekezletek jun. 17-kén ünnepélyesen tartott Te Deummal zártak be. Az egyházi szertartások után az összes főpapi testület buscu audenciáján volt ő cs. kir. apost. Felségénél. Herceg Schwarzenberg bíbornok mondta a buscu beszédet latin nyelven, válaszolt ő felsége szinte latin nyelven.

— A párisi állatkertállításon osztott jutalmakból az ausztriai birodalombeli kiállítók kaptak összesen 36,280 frankot, gyapjuért 2 arany érmet, és 9 dicsérő megemlést, különösen magyarországiak és erdélyiek 8430 fr. készpénzben és egy legkitüntetőbb említést.

— A nemzeti bankkal összekötött földhitelbank július 1-én kezdte működését, és e hó 16-án hocsátott közre a kölcsöntörvények tájékoztására egy röpiratot. E bank adásai 5% fizetnek. Ötezer forintnál kisebb kölcsön nem adatik. Továbbá csak 100 által maradék nélkül osztható összegeket kölcsönöz.

— Ferdinánd Miksa cs. kir. főherceg külföldi utjából e hét folytatán érkezend vissza Bécsbe.

— Ő cs. kir. apostoli Felsége a jég által károsult alsó ausztriaiak közt 14 és fél ezer forintot méltóztatott legkegyelmesebben kiosztani. A csehországi károsultakat is legmagasabb segélyezésében részesítendi.

— Az országos képviselő rendszabálya a belügyminisiteriumban teljesen elkészült, és legmagasabb jóváhagyás végett legközelebb fölfogterjesztetni.

— Ő cs. k. apostoli Felsége még e nyár folytán Lombardiát magas jelenlétével fogja megörvendeztetni.

— A laxenburg vár nagy terme a születendő császári kisdédenek keresztelése ünnepélyére díszes kápolnává alakítatik át.

— Ottó görög királyt e héten várják Bécsbe. Az Albert főhercegi palotába szálland, s néhány heti időzés után Karlsbadba megy.

K Ü L F Ö L D .

ANGLIA. Az angol-amerikai borus fellegek elvonuló félben vannak, — legalább most egy időre el kell magokat hordaniok, mint időjósaink előre jövendőlgettek, miszerint Angliának éppen nincs kedve a fergeteges időjárásához, s a legszélso pontig tanusitandja bekeszerető indulatját az egyesült államok iránt. Az angol követ Crampton kikapta ugyan utlevélét az amerikai kormánytól s azzal már haza is érkezett szerencsén; de azért nem él hasonló tromfál a londoni kormány, sőt megtariva önnön kebelében az amerikai követet, Dallast, egyezkedni fog vele a vizsály kiegyenlítése fölött, s Crampton helyébe más követet fog küldeni. Crampton igen is kellemetlenül tette személyét az egyesült államok kormánya előtt a toborzásokbani részvéte által; de éppen az, hogy az angol kormány az ügyet iyletlen követje ellenforduló egyénies alakban kívánja látni, eléggé bizonyítja, mily sürgetőleg ohajtja a kiegyenlítést. Mi Crampton elbocsátását illeti, az északamerikai minisiter Marcy levele meglehetően kurtán tévé neki talpa alá az uttívet, s tán azért is érkezék oly frissen Londonba. Egyszerűsmin pedig egy sürgönyt is intéze Londonba, melyben az angol kormánynak egy aprilis sürgönyére válaszolva, az egész ügyre még egyszer részletesen kiterjeszkedik. Az amerikai minisiter szavaiból látszik, miképp az ottani kormány legalább annak látszatát el akarja kerülni, mintha a Crampton kiutasítása által szándékában lett volna a brit kormányt megsérteni. Ezen ügy tehát baj nélkül fogna elsimittatni. Sokkal nehezebb ám ennél a toborzási ügynél a másik, — az Észak-Amerikai érdeklő. Itt már nem személyiségek, hanem érdekek forognak fen, a melyek Észak-Amerika szintén mint Angliára nézve igen nagy fontosságúak. Itt nem lesz oly könnyű az ellentétek kiegyenlítése. Az egész okiratból az világlik ki, mily rendkívül fontosnak tartják az Egyesült államok az ő Kökép-Amerikában állásukat, s csak is egyes pontokat jelölnek ki, melyekre nézve a választót-bírósg elé terjesztés helyén van. Ily békebírákul pedig nem valamely kormányt indítványoz az amerikai követ, hanem oly világhírű tudósokat mint p. o. Humboldt Sándor.

— Clarendon lordnak a felsőház jun. 16-i ülésében tett nyilatkozatát az egyesült államokkai diplomatai viszony fentartásáról, tetszés jeleivel fogadták. Az alsóházban hasonló volt Palmerston nyilatkozata s annak fogadtatása. A két ház békehajlamai oly erősek hogy rögtön buknék oly kormány, mely harciaságot követne.

FRANCZIAORSZÁG. A Napoleoni császárság ismét teljes fényében mutatá magát a világnak. A francia trónörökös ünnepélyes keresztsgbe adá az alkalmat erre, az új francia császárság egész pompáját s pazarlását kifejezni, s ez által a kíváncsi

párisival sok más dolgot, legalább pillanatra elfelejtetni. A párisi lapok hasábjait csaknem általánosan az ünnepélyek, lakomák, s mindennemű játékok, látványok végtelen leírásai töltik be. Nincs helyünk, sem időnk csak fogalmat is adni olvasóinknak a pazarfénnyről, minőhöz hasonló Lajos-Fülöp polgár-herceg államában sem tudott volna kifejezni vagy csak kiálmodni is, mert ő csak egyszerű módon tartotta fel gyermekei keresztelőjét. Volt záporosó is, de csupán rendjelek hulltak s egy kevés kegyelmezés is permetezett. Rendetlenség az ünnepély alatt nem történt, ha nem vesszük annak az egész nagyszerű költséges dolgot vagy inkább játékot, s azon különös jelenetet a nemzetörsgéi kávéházban, mely némi izgatottságnak s rejtélyes sejtelmeknek szolgált indokul. A vendégekkel zsufolt kávéház egyszerre rendőrgárktól lön elzárva, minden jelenvolt kihallgatva, s egynehány elfogva.

A császár felelete, melyet a bíbornok legatusnak elfogadásakor adott, sok magyarázat s fejtegetésre ad alkalmat. Azt akarják abból kiolvasni, miszerint Franciaország komoly föllépéséről a romai udvar ellenében a behozandó reformokra vonatkozólag szó sem lehet. A szent atya tetszésére fog egészen hagyatni, reformok behozatala vagy mellőzése. Napoleon hálsább leendő, hogy sem e kérdés forgatásával háborgatná többé az egyházi udvart.

— A császár a keresztelési innepély alkalmából 291 polgári s 180 katonai elítélnek teljesen megkegyelmezett, valamint 489 polgári s 123 katonai személynek büntetését részint átalakította, részint szelidíté; ezenkívül 251 pénzbürságra ítélt egyéneknek a büntetést elengedé.

— Ama négy orosz rend, melynek díszjeleit Brunnow báró fejedelmek megbízásából a császárnak átadá, a sz. András, Newski Sándor, fejer sas és sz. Anna 1-ső osztályu rendjei. Rendben van tehát minden a két császár között, rendben van kivált a Napoleon Lajos dolga — szinte szénája; de a szénarendeket hamar elsodorják a francia földön gyakori vizáradások, azért hát csak a dolog mellett maradunk.

— Lamartine-nak dícsőbb költsége nem volt, mint midőn közelebb a 60,000 előfizetővel bíró „Cours familier de litterature” című irodalmi vállalatának egész jövedelmét a vizkárvalloznak ajánlá fel. E folyóirat előfizetési ára 20 frank.

— A Cincinnatiban egybegyűlt democrata-congressuson a választandó elnök felett már jóformán meglett az alku. Buchanan, londoni volt követ, mint hírlík, vetélytársait Dallast és Piercet elverte volna.

OLASZORSZÁG. Clarendon lordnak a szárdinai kormányhoz intézett jegyzéke leverő hatással volt a turini hírlapokra. Bármerre tekint az ember: egy szomorú, két bús, három halál kép. Csak rájok nézni is nagy szomorúság. A „Diritto” azt mondja, hogy az angol jegyzék Austria nézeteivel tökéletesen megegyezik; az egyházállami kérdés megoldása most Austria és Franciaország-nál kell hogy teendőül maradjon. Angliától különben is keveset vártak; ily válasz s az olasz ügy ily rögtöni elhanyagolása minden esetre váratlan.

— Patrizi bíbornok, mint mondják, Párisban ösztöni kimondata, hogy a rend idegen hadsereg nélkül sem Rómában, sem máshol csak egy perczig is fen nem tartható. Az engedmények, miket szükség esetében a fejedelmek tehetnének, a követeléseknek csak növelnék, de a hangulatot egy cseppnyire sem javítanak. A megszállás tehát semmi esetre sem végződhetik, s a reform hasonlóképpen nem kezdődhetik, hanem maradni kell mindennek úgy a hogy most van, kivéve netán személyváltozást, mire kilátás is van, hogy például Antonelli bíbornok helyét Viale Prela bíbornok fogná elfoglalni, mint csaknem bizonyosnak tartják.

Állam- és iparpapírok árkelete. Bécs, jun. 20—21. 1856.

É r t é k	Junius	
	20.	12
5%-es met.	83 ¹ / ₄	83 ³ / ₄
4 ¹ / ₂ %-es met.	73 ¹ / ₄	—
4%-es met.	—	—
Nemz. kölcsön	84 ¹ / ₂	84 ¹¹ / ₁₆
1834-ki sorsjegy kölcsön	—	237
1839-ki	—	—
1854-ki	—	—
5%-Földtehermentesítéskötelezv.	75 ¹ / ₂	84 ¹¹ / ₁₆
Eszaki vasutárszvény	—	—
Francia	—	332
Hitel részv.	377	377 ¹ / ₄
Bank részv.	1118	1117
Duna gőzhajózási	585 ¹ / ₂	584
Arany	6 ¹ / ₂	6 ³ / ₈
Ezüst	2 ⁵ / ₈	2 ⁹ / ₈

Felölös szerkesztő: VIDA KÁROLY.

 Mai számunkhoz egy melléklet van csatolva.